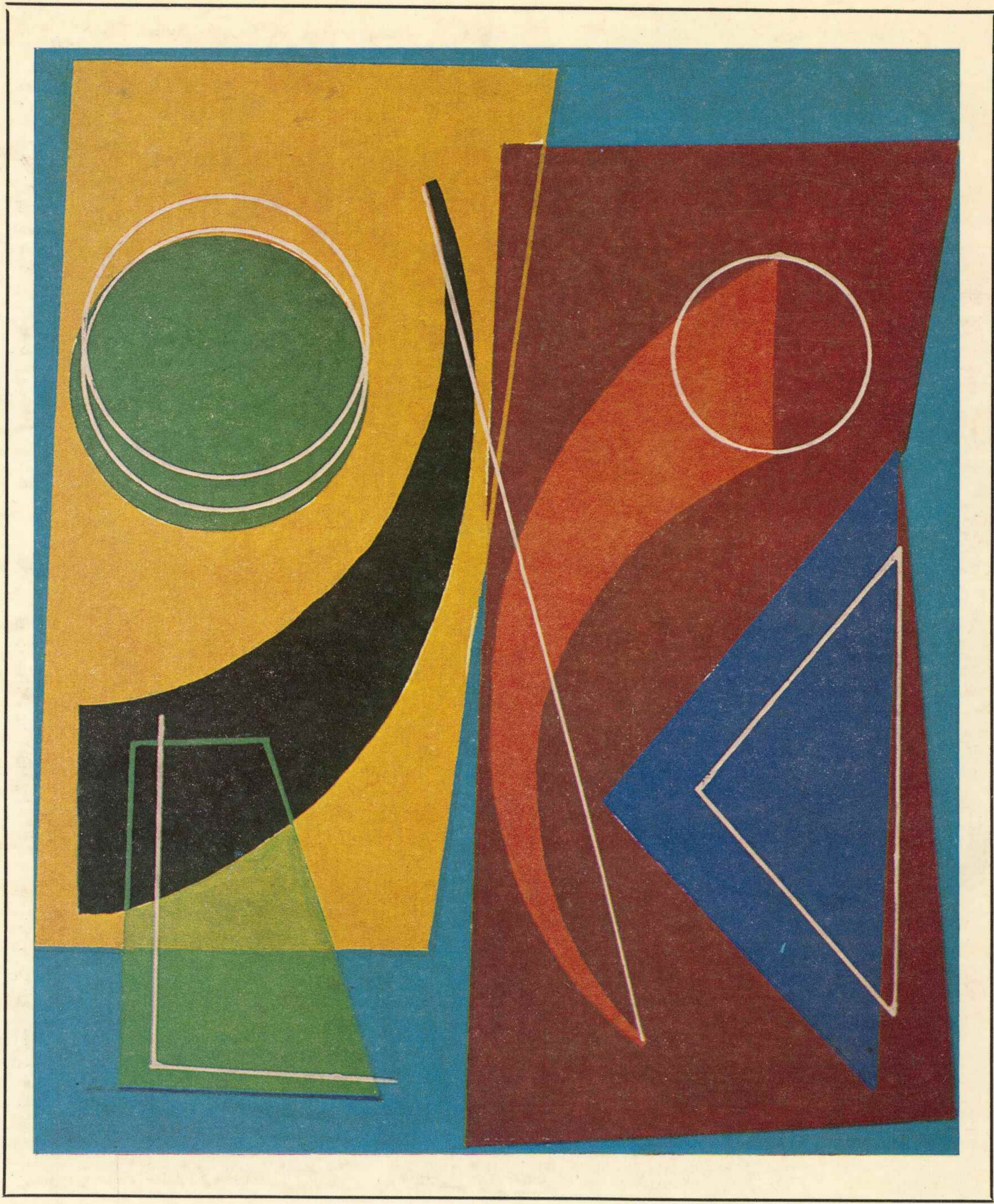

147/85

malarsztwo TADEUSZ
GRONOWSKI

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI
ZWIĄZEK POLSKICH ARTYSTÓW PLASTYKÓW
CENTRALNE BIURO
WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

malarstwo TADEUSZ
GRONOWSKI

1982

Galeria Kordegarda
Warszawa, ul. Krakowskie Przedmieście 15/17

GK

SPIS PRAC

1. Kompozycja graficzna, 1975, tempera, 75×150
2. Forma VII, 1975, tempera, 100×54
3. Akt 1976, tempera, 100×64
4. Stojąca forma, 1976, tempera, 100×74
5. Światło, 1978, tempera 149×95
6. Czerwone tło, 1979, tempera, 100×70
7. Kompozycja, 1979, tempera, 125×80
8. Portret, 1980, tempera, 100×70
9. Lesbos, 1980, tempera, 145×95
10. Konstrukcje, 1980, tempera, 100×74
11. Grób faraona, 1980, tempera, 100×74
12. Karlino, 1980, tempera, 100×74
13. Szklany dzban, 1980, tempera, 100×74
14. Kwiat ze ślimakiem, 1981, tempera, 100×70
15. Architektura, 1981, tempera, 100×74
16. Forma VI, 1981, tempera, 70×100
17. Balet, 1982, tempera, 102×73
18. Studium geometryczne, 1979, tempera, 24×21 (na okładce)

Obecna wystawa jest czwartą prezentacją malarstwa Tadeusza Gronowskiego, artysty grafika i ilustratora, plakacisty, scenografa, dekoratora i architekta wnętrz w jednej osobie. Tadeusz Gronowski jest jednym z pierwszych, którzy zaczęli uprawiać w pełni nowoczesną sztukę plakatową w Polsce. Był blisko związany z „Rytmem”, brał udział w wystawach tego ugrupowania.

Bogactwo i różnorodność działań plastycznych artysty uniemożliwia w tym miejscu zapoznanie w najmniejszej nawet części z pełnym dorobkiem artystycznym. Prezentacja prac wykonanych w ulubionej temperze, potwierdza istnienie własnej dojrzałej koncepcji malarskiej, wzbogaconej wieloletnimi doświadczeniami znakomitego warsztatu grafika. Przeszłość artystyczna, upodobania i sama twórczość implikują formę i charakter prac, nie tylko w sferze rozwiązań formalnych ale i w warstwie literackiej.

Jest wyraźny powrót do źródeł, archetypów sztuki, między innymi do wiecznej fascynacji — kobiety. Taniec i ruch, muzyka, poezja Safony — która niegdyś, tak bardzo intrygowała artystów i teraz znajduje swoje miejsce jako temat malarski. W przedstawionych temperach, nadal jest stała dbałość artysty o czystość kompozycji i linii, uwarunkowana studiami na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej i niezwykle wszechstronną twórczością w dziedzinie grafiki. Tło jako element kształtujący obraz odgrywa olbrzymią rolę. Wzrosło znaczenie i rola koloru, który egzystuje w symbiozie z tłem i fakturą malarską, potraktowaną graficznie. Tworzy to swoistą całość malarską, precyzyjną, pełną wdzięku i lekkości, jakby przypominającą, że twórca jest wielbicielem kultury francuskiej. Osobowość twórcy zdradza zdumiewającą, prawie sartr'owską zgodę i solidarność ze sobą minionym. Ale jest i myśl i ślad przeżywanego obecnie dnia oraz próba spojrzenia w przyszłość. Jest wierność przekonaniu, któremu wielokrotnie dał wyraz i wiarę w niewyczerpane źródło możliwości malarskich ab-

La présente exposition est, selon l'ordre chronologique, la quatrième présentation de la peinture de Tadeusz Gronowski, dessinateur, illustrateur, affichiste, scénographe, décorateur d'intérieurs et architecte en une seule personne. Tadeusz Gronowski est l'un des premiers en Pologne à s'être consacré pleinement à l'art de l'affiche moderne. S'étant lié avec le „Rytm”, il a pris part aux expositions organisées par ce groupe artistique.

Tadeusz Gronowski peut se prévaloir d'avoir déployé, une activité multiple et variée, aussi serait-il présomptueux de notre part de vouloir présenter ici ne serait-ce qu'une infime partie de son mémorial artistique. Nous nous contenterons d'attirer l'attention du visiteur sur ses détrempe, ses oeuvres préférées, issues d'une conception picturale originale enrichie par des expériences acquises pendant de longues années dans son atelier de graveur. Les antécédents de l'artiste, ses goûts et sa créativité déterminent la forme et le caractère de ses travaux tant au niveau des faits formels qu'au niveau des faits littéraires.

Dans toutes ces oeuvres, on observe un net retour aux sources, aux archétypes de l'art et notamment à l'éternelle fascination de la femme. A la fascination de la danse et du rythme, à celle de la musique et de la poésie de Sapho qui autrefois a tant intrigué les artistes et qui, maintenant, fait son entrée dans la peinture.

Les détrempe figurant à l'exposition prouvent que l'artiste veille sans défaillance à la pureté de son trait et de sa composition, une composition fortement conditionnée par ses études à la Faculté d'Architecture de l'Ecole Polytechnique de Varsovie et par sa créativité aux aspects multiples dans le domaine de la gravure. Le fond, en tant que canevas du tableau, y joue un rôle de tout premier ordre. Quant à la couleur, existant en symbiose avec le fond et une facture picturale dérivée de l'art graphique, elle y grandit en importance. Il en résulte une composition picturale précise,

strakejonizmu. Wierzy w ten, zdawać by się mogło, sklasycyzowany i formalnie wyczerpany kierunek malarstwa. Jakkolwiek ubolewa nad zwulgaryzowaniem i spłyceciem jego środków wyrazu przez wielu naśladowców. Powrót do motywów figuratywnych artysta traktuje po trosze jak przygodę malarską i odpoczynek. Wszystko staje się bardziej czytelne, kiedy słyszy się słowa artysty o ingerencji podświadomości w proces tworzenia i spontaniczności intuicji malarskiej.

Postawa filozoficzna twórcy, Jego stosunek do świata, ludzi i sztuki są przesycone optymizmem i wiarą w pewne stałe wartości, co rzutuje i na samą twórczość, jej ogólny wyraz. Wybór prac, które przedstawia Tadeusz Gronowski jest przemyślany, ale nie stanowi żadnej próby podsumowania osiągnięć malarskich, ani zamknięcia jakiejś drogi poszukiwań. Obecny czas i dzień w którym żyjemy jest trudny z wielu racji, napawa jednak artystę wiarą, że ów czas stanie się bodźcem dla intelektu i emocji niejednego twórcy. Wierzy, że waga przeżywanego obecnie dnia, ułatwi i wywoła nowe oblicze sztuki. Oglądając obecną ekspozycję malarstwa należy sobie życzyć ujrzenia w najbliższej przyszłości, pełnej prezentacji dorobku artystycznego Tadeusza Gronowskiego.

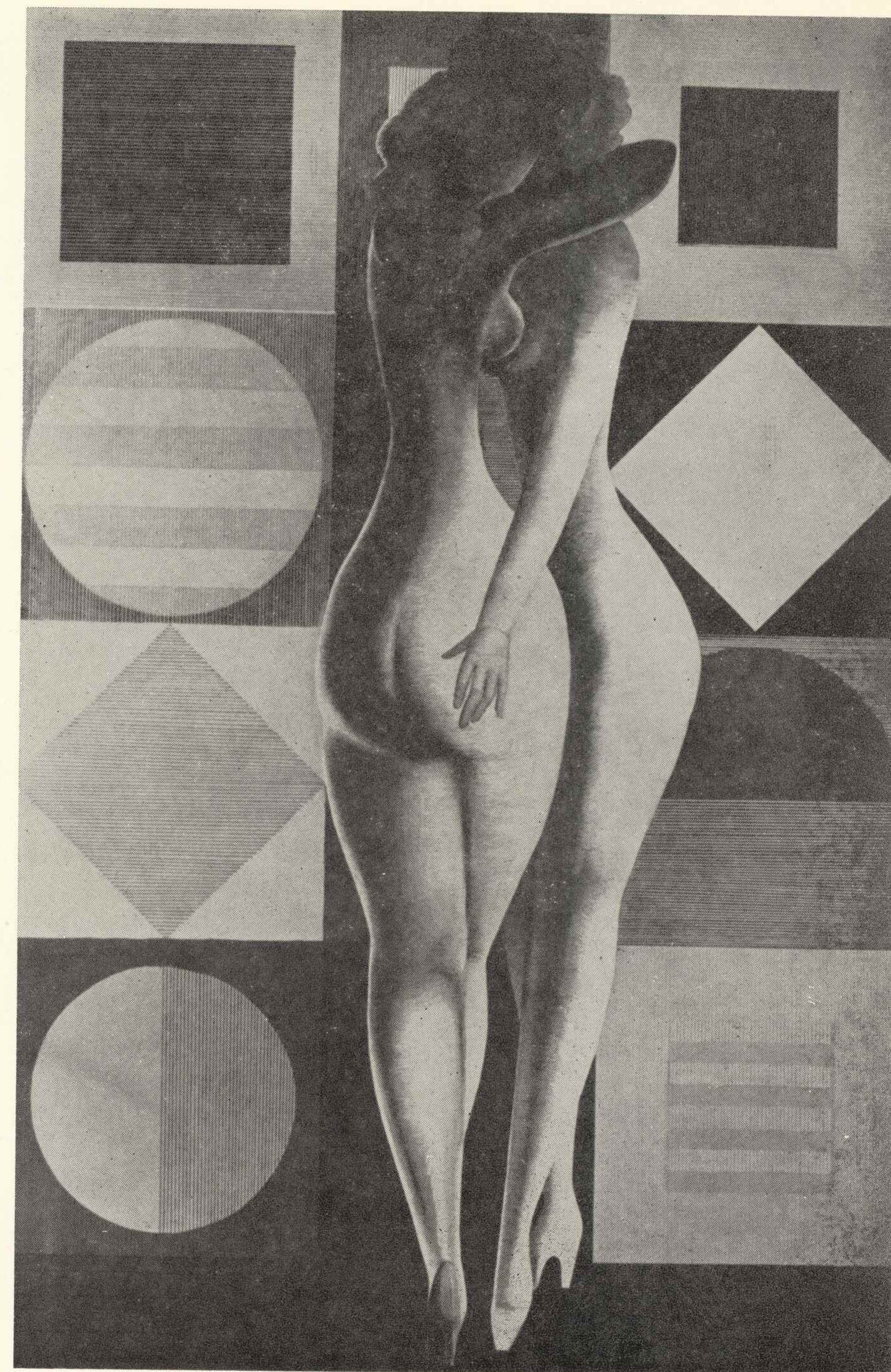
Elwira Sarosiek

pleine d'agrément et de légèreté, une composition rappelant que l'artiste est un fervent admirateur de la culture française. De sa personnalité émane une communion et une solidarité étonnante, quasi satriennes, avec le temps passé et avec soi-même, dans ce passé. On décelle aussi, chez lui, une profonde conscience et des traces sublimes des jours vécus présentement ainsi que des regards discrets portés vers l'avenir. Il croit avec conviction, ce qu'il a prouvé d'ailleurs maintes fois, au pouvoir illimité de l'art abstrait, dans le domaine de l'expression picturale. Ainsi, il continue à rester fidèle à ce courant artistique apparemment classé et formellement épuisé tout en regrettant de voir maints artistes en vulgariser et banaliser les moyens d'expression. Le retour aux motifs figuratifs semble être traité par lui comme une aventure picturale, une forme de loisir. Quoi qu'il en soit, le message de l'artiste devient plus lisible à la lueur de ses paroles sur l'incursion du sub-conscient dans la créativité et sur spontanéité de l'intuition picturale.

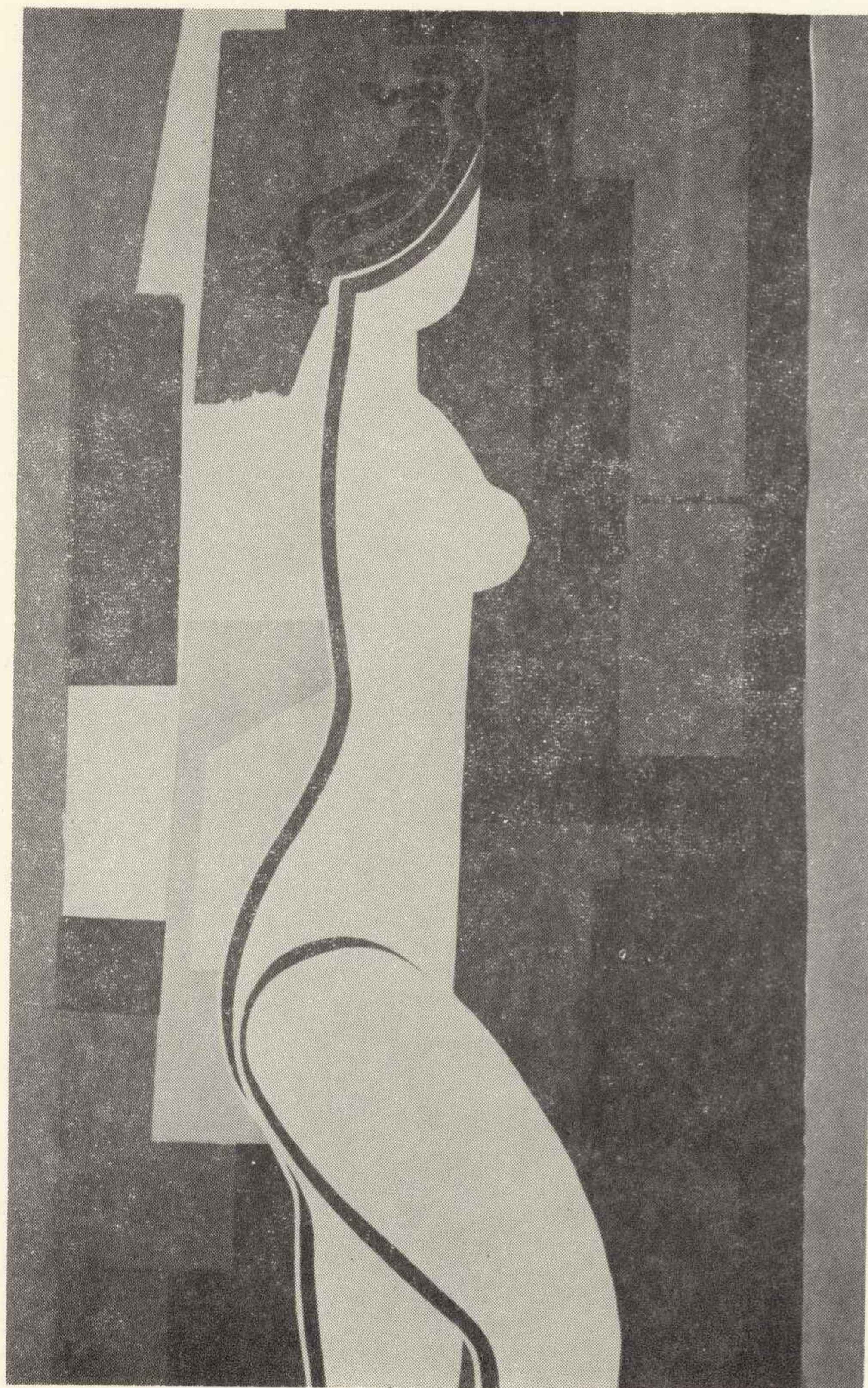
L'attitude philosophique de Gronowski envers le monde, envers les hommes et l'art lui-même, est imprégnée d'optimisme et de foi en certaines valeurs durables ce qui trouve son expression dans toute son oeuvre artistique. Le choix des travaux exposés a été effectué de propos délibéré mais ne constituent nullement un bilan des réalisations artistiques ou des démarches investigatrices de Tadeusz Gronowski. Bien que l'époque que nous vivons soit une époque difficile à bien des égards, Gronowski est convaincu qu'elle ne manquera de devenir un stimulant, au niveau intellectuel et effectif, pour maints artistes. Il croit fermement que la gravité et le poids des jours que nous vivons, ne manqueront de conférer à l'art un nouveau visage. Souhaitons donc que la présente exposition nous conduise, dans le plus proche avenir, à une présentation exhaustive de l'oeuvre artistique de Tadeusz Gronowski.

Elwira Sarosiek

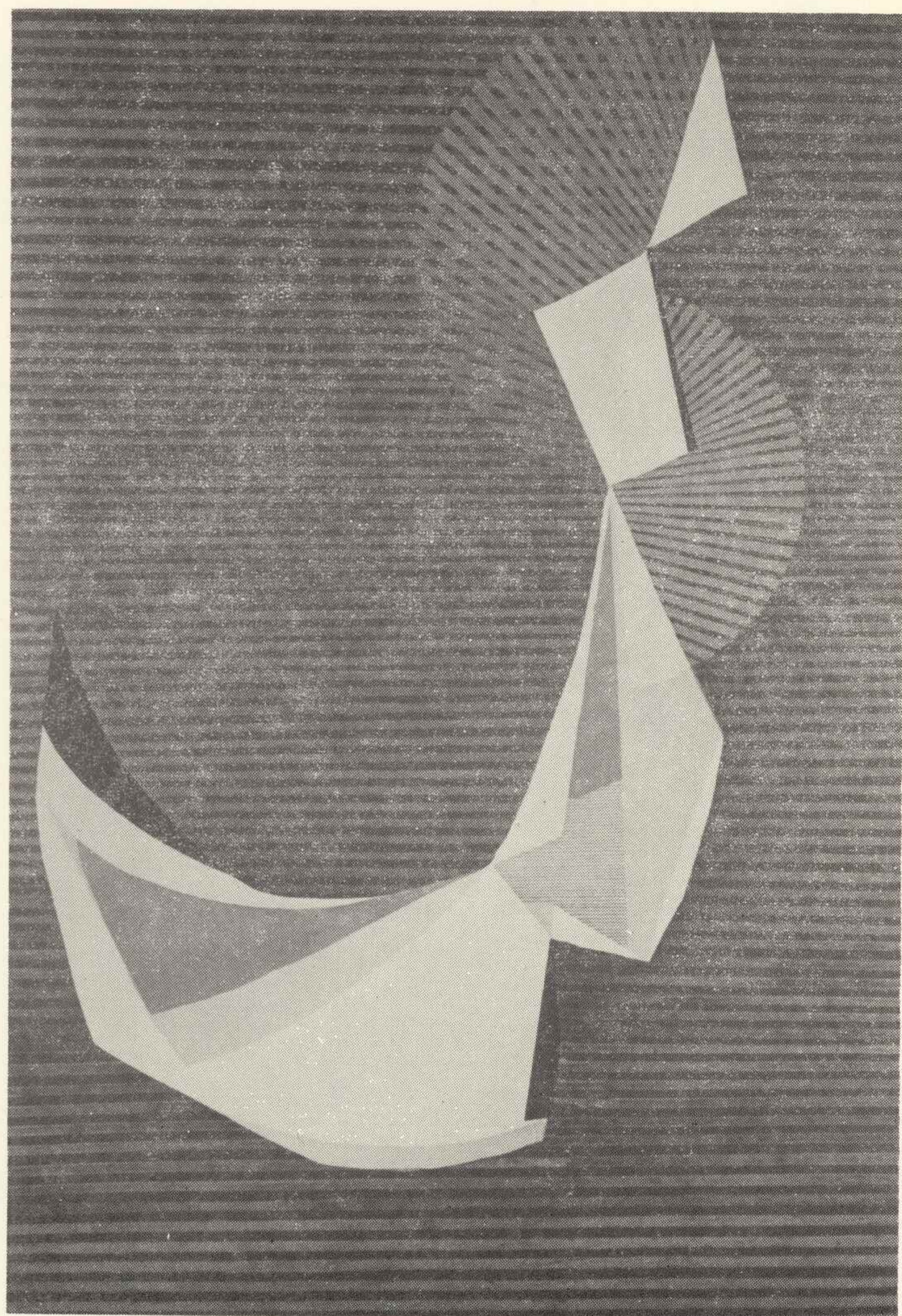
Traduit par Antoni Platkow

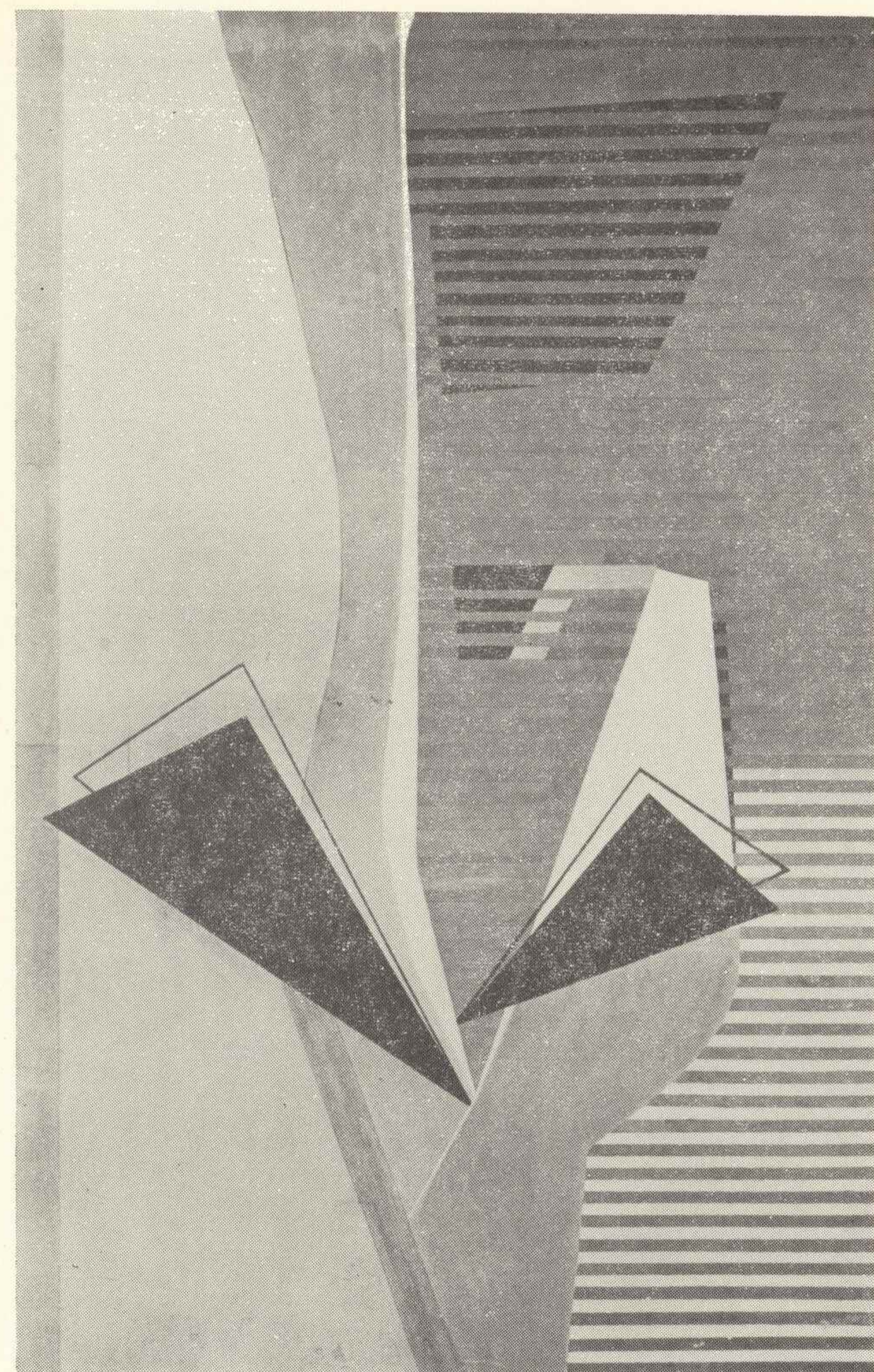

3

4

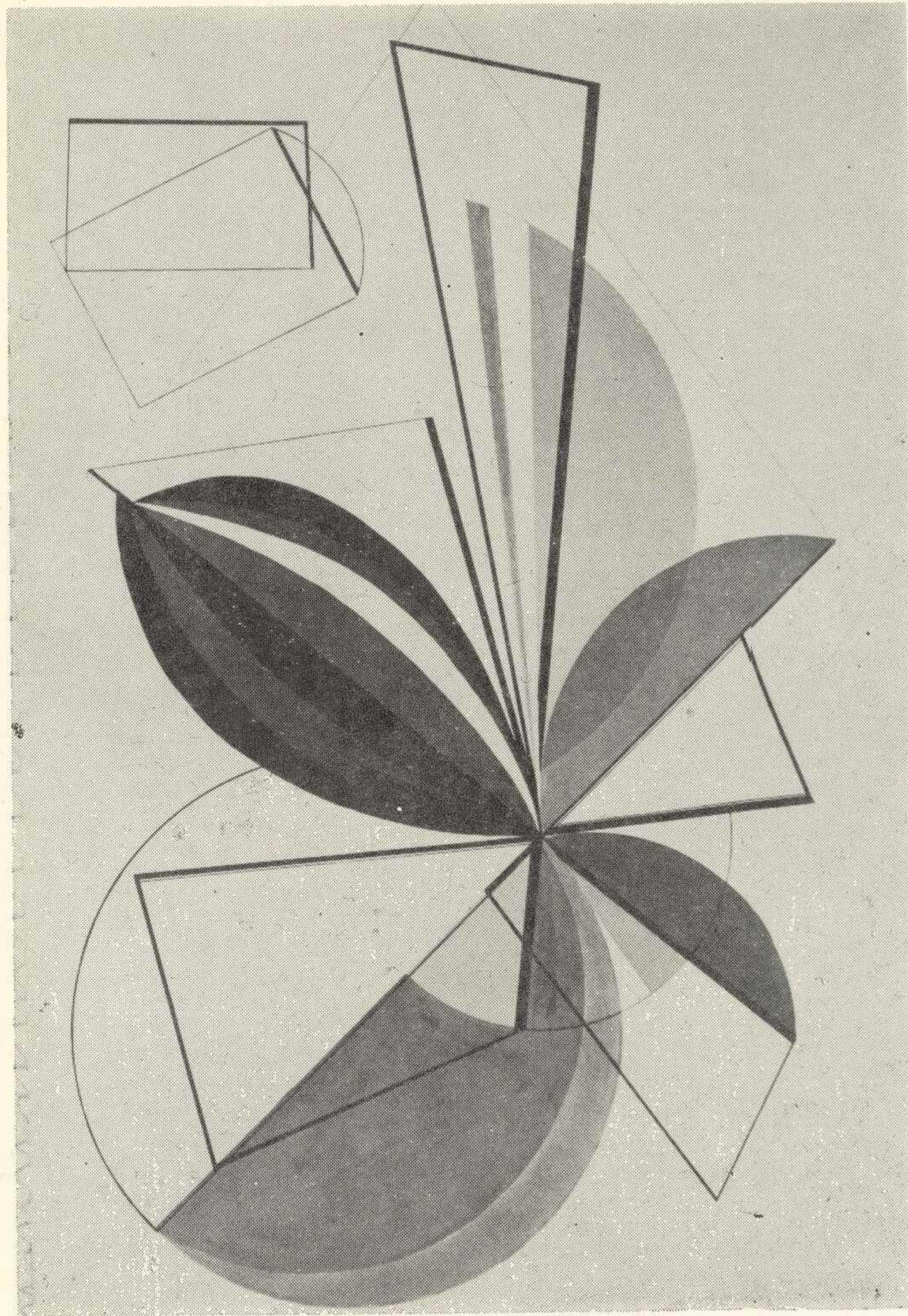

5

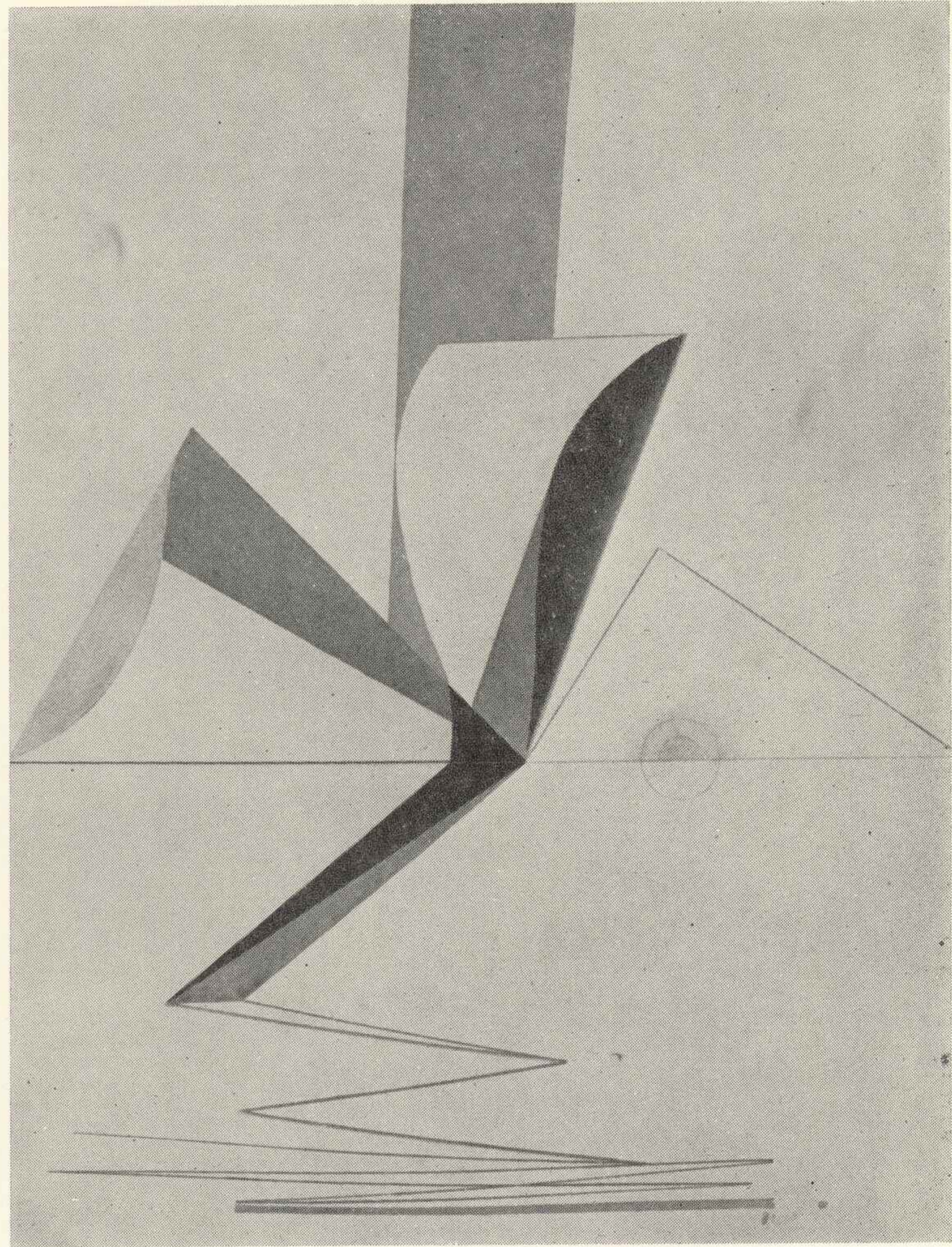

6

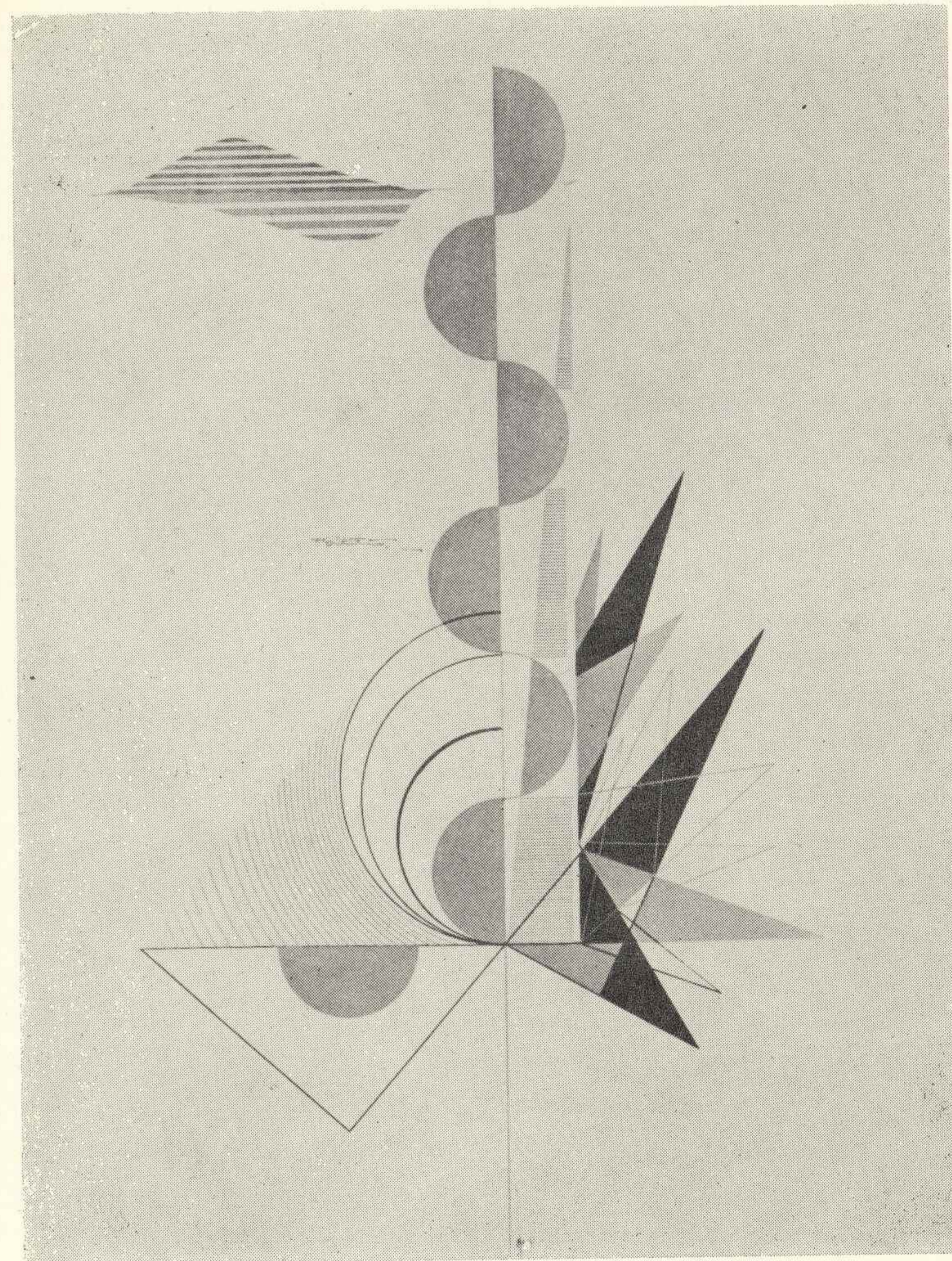

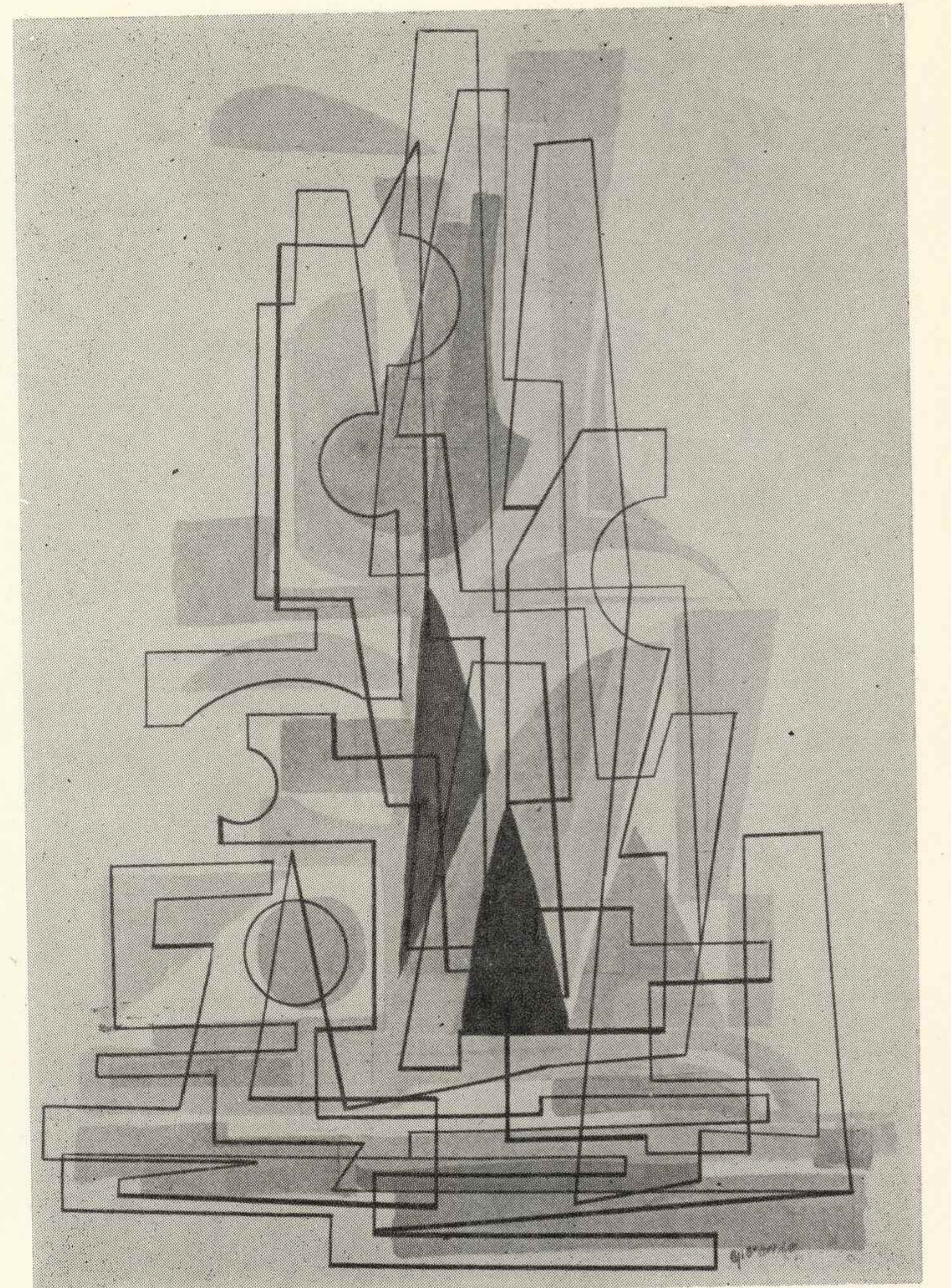
7

11

12

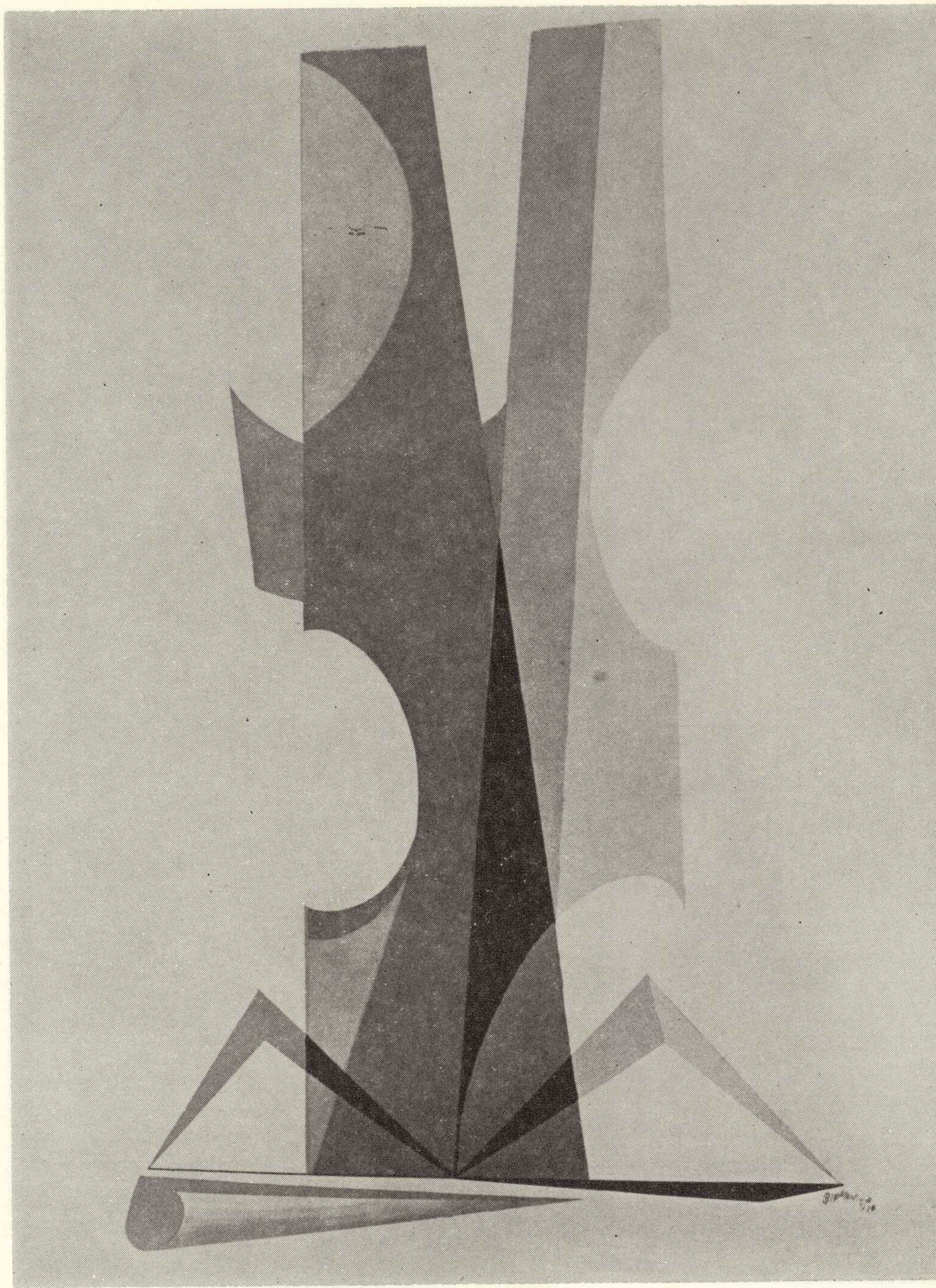

15

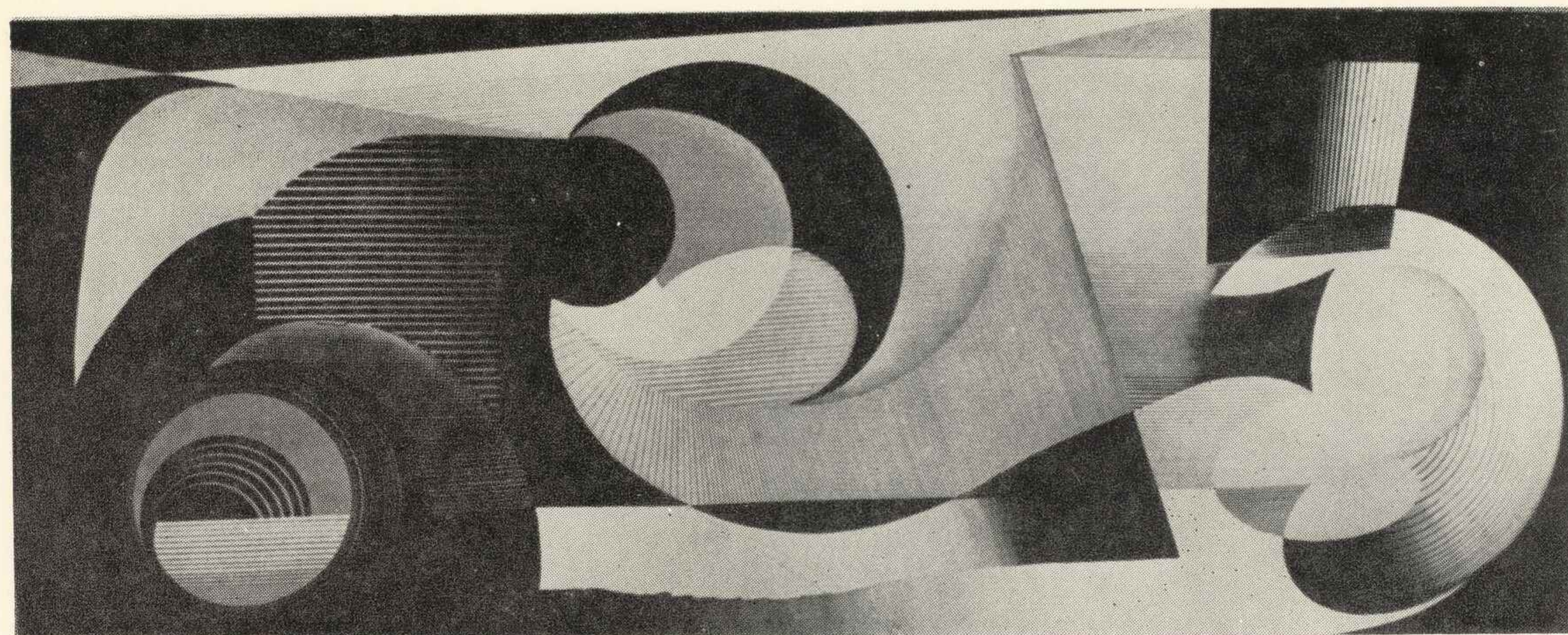

8

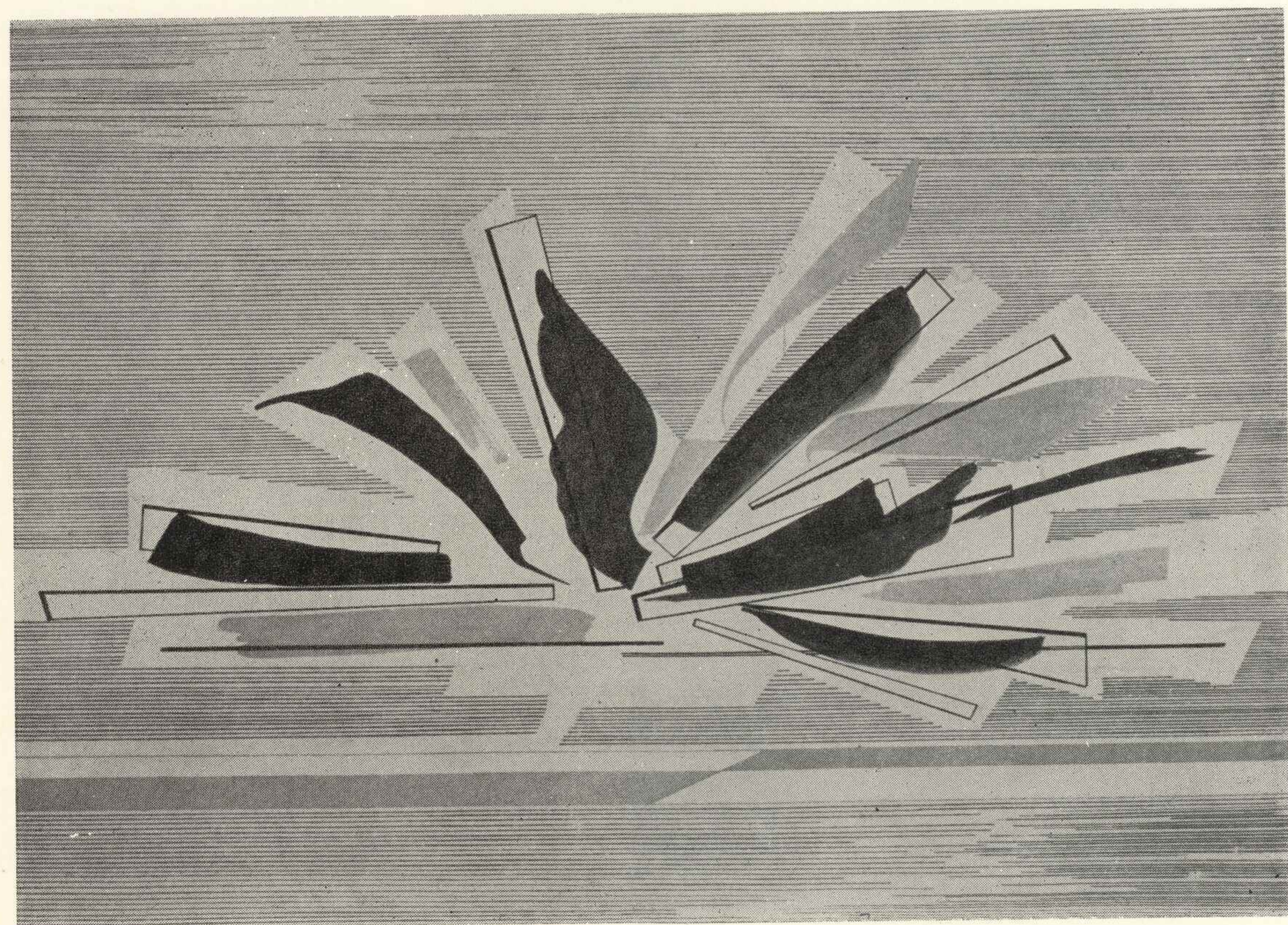

10

1

16

147/85

MINISTERSTWO KULTURY I SZTUKI
CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

malarstwo TADEUSZ GRONOWSKI

październik 1985

CENTRALNE BIURO WYSTAW ARTYSTYCZNYCH
WARSZAWA „ZACHĘTA”, PLAC MAŁACHOWSKIEGO 3

SPIS PRAC

1. Jutro, 1975, plakat, tempera, 115 × 80
2. Harfistka, 1980, tempera, 140 × 95
3. Koncert, 1980, tempera, 145 × 113
4. Źródło życia, 1981, tempera 86 × 147
5. Wieczna kobiecość, 1983, tempera 100 × 70
6. Śmierć planety, 1984, tempera, 172 × 116
7. Narodziny gwiazdy, 1984, tempera, 108 × 140
8. Kompozycja V, 1985, tempera, 115 × 80

Niewielu z żyjących pamięta Tadeusza Gronowskiego w mundurze ułańskim w którym walczył o niepodległość Polski w latach pierwszej wojny światowej. Jest jeszcze jednak liczne grono osób, które pamięta go z lat międzywojennych. Z okresu kiedy na każdym kroku codziennego życia Warszawy, była zauważalna obecność twórcza artysty. W owych latach na ulicach oglądało się słynnego kota z plakatu „Radion sam pierze” albo Chaplina reklamującego popularny tygodnik „To — To”, redagowany przez Juliana Tuwima. Wieczór spędzony w teatrze gwarantował spotkanie ze scenografią Tadeusza Gronowskiego.

Z powodu wszechstronnej działalności artysty w różnych dziedzinach sztuki, Antoni Słonimski w „Wiadomościach Literackich” nazwał Tadeusza Gronowskiego Michałem Aniołem Warszawy.

Kim jest dla współczesnych? Z pewnością jest żywą historią grafiki polskiej i plakatu. Duchowego pokrewieństwa twórcy, młodszego o dziesięć lat od Roberta Delaunay, należy szukać w generacji Berlewiego, Strzemińskiego i Stażewskiego.

Pole twórczej działalności artysty było prawie nieograniczone. Stworzył setki ilustracji i okładek dla popularnych książek i magazynów, etykiety, foldery, znaczki pocztowe, projekty scenograficzne, projekty mebli, gobelinów. Tworzył intensywnie w tych dziedzinach równocześnie nie zaniedbując nigdy malarstwa i grafiki. Od roku 1917 od momentu ukazania się w druku pierwszego plakatu, można mówić o nieustannej pracy twórczej i organizatorskiej w życiu artystycznym Warszawy.

Z Warszawą artysta jest nierozzerwalnie związany przez całe swoje życie, nie wykluczając lat drugiej wojny światowej i okresu okupacji, kiedy to powstały słynne ilustracje do „Pana Tadeusza”.

Przez dziennikarzy warszawskich został nazwany symbolem Warszawy. Rok 1925 przynosi uznanie dla twórczej pracy Tadeusza Gronowskiego. Na Międzynarodowej wystawie Sztuk Dekoracyjnych

w Paryżu otrzymuje Grand Prix za plakaty oraz Komandorię Leopolda II za projekt pawilonu polskiego w Brukseli. Do roku 1939 artysta miał 500 drukowanych plakatów. Większość uległa zniszczeniu w czasie wojny, ale wiele zostało.

Współpracował z wieloma wydawnictwami w Polsce i we Francji. Pierwsze prace artysty miał drukowane w wydawnictwie „Ignis” z którym to był związany cztery lata. Współpracował ze „Skamandrem”, „Biblioteką Polską”, „Naszą Księgarnią”, „Rojem”.

Monograficzna wystawa sztuki książkowej Tadeusza Gronowskiego miała miejsce w roku 1979 w Muzeum Narodowym we Wrocławiu.

Profesor Jan Białostocki we wstępie do katalogu tej wystawy napisał (...) Pośredni „modus” Gronowski stosował już od początku swej artystycznej kariery. W okładkach większego formatu, projektowanych dla eleganckich ówczesnych magazynów, takich jak „Pani”, „Teatr i życie wytworne”, a później „Grafika”. Kompozycje były tu bardziej ruchliwe niż w grafice książkowej ale napisy podobnie delikatne i kaligraficzne. Gronowski rozbudował bardzo element obrazowy, niekiedy oddzielony od napisu, obramowaniem, czasem nie pozbawiony motywów narracyjnych. Okładki te są wielobarwne i stopniowo zbliżają się do stylu plakatowego nasycając się typowymi dla późniejszej twórczości Gronowskiego motywami figuralnymi w postaci wydłużonych sylwetek pań i panów pogrążonych w czynnościach życia światowego. Podziwiać można zresztą płodność i wszechstronność artysty, który wypełniał zdobione przez siebie czasopisma rysunkami reklamowymi, nadając całym zeszytom jednolity charakter swego stylu. Prospekty, ogłoszenia, plakaty, okładki i reklamy noszą na sobie piętno jego pomysowości. Środki artystyczne unowocześniały się i wzbogacały, pojawiło się próśnienie i coraz większe zróżnicowanie liternictwa. Gronowski miał osiągnąć szczyty swego kunsztu plakatowego w takich nie

bez racji słynnych dziełach, jak klasyczny „Radion sam pierze” (1926). Miał działać jako scenograf i dekorator wnętrz, miał przez całe swoje długie twórcze życie namalować setki plakatów, zilustrować dziesiątki książek. W tym ogromnym i godnym podziwu dorobku warto jednak szczególnie podkreślić twórczy i oryginalny wkład do grafiki książkowej, jaki jest dziełem jego najwcześniejszych lat. (...) Przez cały okres lat trzydziestych, poza pracą twórczą w Warszawie i w Paryżu był redaktorem i współwydawcą dwumiesięcznika „Grafika”. Był założycielem pierwszej organizacji zawodowej grafików

użytkowych a po drugiej wojnie światowej był wieloletnim prezesem Związku Polskich Artystów Plastyków. Twórczość artystyczna Tadeusza Gronowskiego przyniosła wiele dowodów uznania, jest laureatem najwyższych nagród i odznaczeń. Mało komu jest dane, uczestniczyć sześćdziesiąt lat swoją pracą twórczą w życiu swego miasta i kraju, zachowując twórczą wenę i pełen przyjaźni stosunek do ludzi. Pozostaje życzyć artyście stałej przychylności weny i nadal dobrego zdrowia.

Elwira Sarosiek-Wroniewicz

Projekt ekspozycji: Tadeusz Gronowski

Redakcja katalogu: Elwira Sarosiek-Wroniewicz

WYDAWNICTWO CENTRALNEGO BIURA WYSTAW ARTYSTYCZNYCH

Z. G. „Tamka”. Z-2. W-wa. Zam. 2277-1400/85. Nakł. 400. N-97

Projekt ekspozycji: Zdzisław Sniechórski
Opracowanie i redakcja katalogu: Elwira Sarosiek
Opracowanie graficzne katalogu: Zygmunt Magner
Zdjęcia czarno-białe i barwne: Erazm Ciołek
Redakcja techniczna: Mirosław Winiarek

Wydawnictwo Centralnego Biura Wystaw Artystycznych

CENA: 50 ZŁ

WDA — Zakład Typograficzny. Zam. 2799. Nakł. 400. Z-3